

I. N. J. C.

DISSERTATIO ACADEMICA,

De

NUMMIS

QUIBUSDAM

ANTIQUIS,

IN

FINLANDIA

HAUD ITA PRIDEM

REPERTIS,

QUAM,

SUFFRAGANTE AMPLISS. SENATU ACADEMICO
IN ILLUSTRI AD AURAM ATHENÆO,

SUB PRÆSIDEO

MAG. JOHANNIS
BILMARK,

HISTOR. & PHIL. PRACT. PROFESS. REG. & ORDIN.
NEC NON R. T. RECTORIS MAGNIFIC.

Publicæ Eruditorum censuræ modeste desert.

STIPENDIARIUS REGIUS

ARVIDUS PAULIN,

AUSTRO - FENNO.

IN AUDIT. MAJORI DIE XIII. DECEMB. ANNI MDCCCLXIX.
Horis ante meridiem consuetis.

ABOVE impressit JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

KONGL. MAJTS
TRO-TJENARE OCH CAPITAIN
Vid Des Lif-Regemente Dragoner,
HÖGÅDLE HERREN,
HERR NILS LUND,
MIN HÖGTÅRADE HERR MORFADER.

En med Modernmjölken inplantad samt genom otagliga välgärningar underhållen vördnad har drifvit mig, at åt MIN HERR MORFADER upoffra detta mitt Första Academiska Arbete, som handlar om några gamla Penningar, hvilka man funnit i vårt k. Fädernesland. Gåfvan är sin gifvare lik, ringa och föga betydande: men som jag hoppas, at min åtgjärd i dessa minnesmärkens framgivande ej obenågit uptages, så förmodar jag i synnerhet, hvarom jag ock ödmjukaft anhåller, at MIN HERR MORFADER anser mitt företagande med så ömma ögnekaft, som Barnebarn af sina Mor-Föräldrar hugna sig utaf. För min del skal jag dock mot aldrig underlåta, at tilönska MIN HERR MORFADER all den fällhet, som kan göra DES lefnad både förnöjsam och långvarig. Har åran at med beständig vördnad framhånda

HÖGÅDLE HERR CAPITAINENS,
MIN HÖGTÅRADE HERR MORFADERS

ödmjukaste tjänare och lydigste Dotterson
ARVID PAULIN.

VIRO PRÆNOBILI,
**D: NO ARVIDO
PAULIN,**

Ad Legionem Svethicam, quæ Stipendia in Gallia
meretur, antehac CENTURIONI,

PATRUO DILECTISSIMO.

Pro ingentibus TUIS, PATRUE PROPENSISSIME, in
me meritis dissertationem hanc Academicam de Num-
mis quibusdam antiquis in Patriæ dulcissimæ oris haud
ita pridem repertis, TIBI offero, exiguum omnino mu-
nus, si volumen tantummodo speches, at satis, ut opinor,
magnum, si illud vel ex materiæ dignitate vel ex offe-
rentis pietate aestimes. Hoc autem TE facturum certis-
sime scio, multiplici experientia edoctus, quantam volu-
ptatem ex meis in Litteris progressibus, quos libenter
promoves, percipias. Faveas quoque, PATRUE DILE-
CTISSIME, Auctori in posterum, qui vicissim pro per-
enni TUA felicitate ad Supremum rerum omnium Mo-
deratorem calidissima fundere vota nunquam intermit-
tet, ad extremum vitæ halitum permanensurus

PATRUI HONORATISSIMI

cultor humillimus
ARVIDUS PAULIN.

VIRO PERCELEBRI,
DOMINI ANDREE CAJALEN,

Regiae Academiae Aboensis SECRETARIO Dexterrimo,

FAUTORI PROPENSISSIMO.

Dum meis invigilo studiis læta iterum iterumque occurrit memoria eorum, qui partim re ipsa, partim benignis consiliis meos qualescumque in litteris progressus admodum promoverunt. His Te etjam, VIR PERCELEBRIS, jure meritoque accen- feo, cui quum debitas referre nequeam gratias, aliquo tamen modo publice declarare volui, me esse memorem TUI debitorem. Sit itaque hæc dissertatio, quam TIBI offero, & indicium TUÆ mihi semper præstite benevolentiae, & pignus meæ nunquam intermoriturae gratitudinis. Sit quoque TIBI felix ille rerum omnium successus, quem ex intimo pectore TIBI appræcatur

PERCELEBRIS NOMINIS TUI

*cultor humillimus
ARVIDUS PAULIN.*

VIRO Plurimum Reverendo atque Clarissimo,
DOMINO E R I C O
W I D E N I O,

Ecclesiarum, quæ Deo in Halico & Angelniemi colliguntur, PASTORI Meritissimo.

FAUTORI BENIGNISSIMO.

Quae TUA est, VIR PLURIMUM REVERENDE, benignitas, tot tantaque in me exstare voluisti FAVORIS plane singularis documenta, ut omnium ingratissimus merito judicarer, nisi hanc arriperem occasionem, gratum, quo TE prosequor, animum publice declarandi. Suscipe igitur, enixe oro atque contendeo, pagellas has rudi delineatas minerva, quas provocavit pietas, & tantæ benignitatis nunquam intermoritura recordatio, meque TIBI commendatissimum semper habet. Quam si dederis veniam, ipse vicissim Supremum Numen adsiduis defatigabo precibus, velit TE, PLURIMUM REVERENDE DOMINE PASTOR, in Nestoreos annos sospitem atque incolumem conservare in TUORUM gaudium & fulcrum certissimum. Sic ex intimis cordis recessibus vovet

PLURIMUM REVERENDI NOMINIS TUI

cultor humillimus
ARVIDUS PAULIN.

VIRO Plurimum Reverendo atque Clarissimo,
D: NO ABRAHAMO
PAULIN,

VICE-PASTORI & SACELLANO Ecclesiæ, quæ Deo in
Halico colligitur, meritissimo,

PATRI INDULGENTISSIMO.

Dum beneficia, quibus Tu, PATER INDULGENTISSIME, inde ab incunabulis me mactasti, mecum perpendo, tot tantaque eadem invenio, ut eidem enumerandis, ne dicam celebrandis, minime par sim. Id enim fuit TUUM in animo meo excolendo studium, tantusque nifus in salute mea procuranda, ut tenuibus TUIS facultatibus maiores in studia mea feceris impensas. Quid vero TIBI protot in me meritis rependam? Ne verba quidem suppetunt, quibus pietatem meam declarare possim. Permittas igitur Dissertationem banc Academicam, studiorum meorum primicias, esse indicem gratissimi animi, quo Te, PARENTS INDULGENTISSIME, ad cineres usque prosequor. Vota denique ad Supremum Numen eademque calidissima quotidie fundam, Velit Te omnigena felicitate cumulatum ad extremos usque mortalitatis terminos superstitem nobis conservare! Ita animo venerabundo ad urnam usque vovebit

PATRIS INDULGENTISSIMI

filius obedientissimus
ARVIDUS PAULIN.

§. I.

Quamvis cognitio monumentorum, in primis veterum nummorum, curiosa magis quam utilis multis videatur; attamen cordatores rerum æstimatorum nummos, ex obscurro terræ gremio erutos, tamquam tabulas ex gravi litterarum naufragio collectas adspiciunt; illorumque testimonio in rebus dubiis lubenter utuntur. Cujus quidem instituti non leves habent rationes. Quis enim non videt, inquit JOH. DANIEL MAJOR (*a*), quam multo potior censenda documenti Historici illius auctoritas merito sit, quod ex veteri nummo, marmore, tabula aut inscriptione antiqua quavis alia publico Magistratus decreto sollemniter erecta, quam quod ex uno forsan & altero, tot ac tam grandibus suspicionibus objecto privati hominis scripto Historico petatur. Fatemur omnino, quod in vetustis nummis minus elegantes figuræ nonnunquam obveniant, quibus circumscripta sunt pauca verba; sed cum haec ipsa & personas earumque munera & locum & tempus, & denique notabilem quandam circumstantiam plerumque indicent, his testibus tanto major fides est habenda, quanto simpliciores sunt & a privata adulacione magis alieni. Docet igitur experientia, quod Historici ex nummis multum lucis saepe collegerint

gerint & dextre emendaverint vitia, quæ in Eru-
ditorum opera vel Librariorum oscitantia vel Scri-
ptorum incuria aut pravo zelo irrepserunt. Immo
vix ulla est disciplina, quæ non ex nummis aliquem
percipiat usum. Scilicet in his sœpe inveniunt
Grammatici, unde antiquas litterarum formas, ea-
rumque affectiones & vocum orthographiam di-
scant. Habent Philosophi, unde quædam ad Mo-
ralem & Civilem doctrinam pertinentia hauriant.
Habent in primis Historici, unde res gestas populo-
rum tantum non omnium, nec non illustrium Per-
sonarum dignitates, prærogativas, aliaque seitu di-
gna facinora, in durissimis metallis affabre expres-
sa, perspiciant; habent quoque, ut alios reticeamus,
Historici Ecclesiastici, quo facrorum notitiam pro-
movere possunt. Verum de usu & præstantia nu-
mismatum non nostrum jam est differere; veremur
potius, ne lampada soli adderemus, quum nemo in
elegantiori litteratura vel mediocriter versatus i-
gnoret opus illud splendidissimum Viri olim &
dignitate & meritis in utramque rem publicam & re-
conditæ doctrinæ copia vere Illustris Lib. Baron.
EZ. SPANHEMII de *usu & præstantia numisma-*
tum, quo non solum auctoritatem nummorum, verum
etjam incredibilem eorundem utilitatem, in omni
doctrinæ genere tam luculentis argumentis tantoque
variae eruditionis adparatu demonstravit, ut vix
specilegium aliis reliquisse videatur. Nobis igitur
jam tantummodo est propositum, antiquos quos-
dam *nummos*, ideo nobis caros, quod in dulcissima
nostra

nostra Patria sint reperti , publico exhibere , & , quantum documentorum ferat inopia , describere . Faveat inceptis DEus O.M. Tuque B. Lector , quæ Tua est æquanimitas , conamina nostra mitiori perstringas censura.

(a) *Dissert. de Nummis Rhedigerian.* p. 66.

§ II.

Quod communi fertur proverbio: *Difficilia quæ pulchra* , idem etiam valet de accurata numismatum cognitione. Primo enim pro diverso personarum statu cernere licet imagines vel totas galatas vel apertas & placidas. Deinde in eruendo vero sensu litterarum in nummis antiquis ob viarum variae occurunt difficultates , quas ne Oedipus quidem , licet Argo sit oculatior , eluctari semper potest. Interdum enim vel multo usu vel longa in terræ visceribus commoratione ita deteruntur certi Litterarum apices , ut quænam potissimum littera nummo fuerit impressa vix discernere valeamus : quod eo usque valet , ut integræ nonnunquam litteræ & major cælaturæ pars conspectui nostro se subducent. Hinc erux figitur Lectoribus , qui ne partibus suis defuisse videantur , insulsas conjecturas , quibus non voluptatem , sed nauseam aliis creant , propinare solent. Unicum solummodo dabo exemplum. Cernitur Gentis Flaviæ denarius a Fulvio URSINO exhibitus (a) , in quo caput mulie-

bre satis incultum cum passis erinibus & apposita cithara occurrit, supraque adscriptum est C. FLAV. LEG. PROPR. Infra legitur HEMIS. Pertinetre hunc denarium ad C. Flavium, Cæsari inimicissimum, at Bruto, Cæsar's persecutori, tanto amicorem, inter omnes constat; sed non æque adparet, quid sibi velit illud *Henis*, quod infra caput legitur. Nam URSINUS, Vir ceteroquin sagacissimus, illud accepit pro cognomine, nobisque finxit *C. Flavium HEMIM*; sed quæ sententia nullo idoneo comprobari potest testimonio. Rectius igitur JAC. PERIZONIUS adserit (*b*), non esse hoc cognomen Flavii, sed ipsius feminæ, cuius caput expressum sit in denario, restitutaque littera initiali detrita, illud legi oportere THEMIS, cui deinde & citharam & passam comam convenire operose docet. Interdum & quidem saepissime litteras tantum initiales vocum adhibebant veteres, ceteras sagacitati Lectorum relinquentes. Sic idem URSINUS tres elegantissimos Gentis Cassiae nummos exhibet, in quibus templum Vestæ & sitella ac tabella cum litteris A. C. *Absolvo* & *Condemno* sicutur. Interdum denique litteræ incuria cælatorum vel inverse uti V pro A, U pro N, vel transverse uti Z pro M & sic potro ponuntur. Hæc eum in finem attulimus, ut veniam consequamur, si quando aqua nobis hæreat in arduo hoc argumento.

(a) *De Nummis Famil. Roman. p. m. 113.* (b) *Trig. Dissertat. p. 248. seq.*

§. III.

Sicut Finlandia cardini globi terrauei septemtrionali proxima est, ita quoque probabile admodum habetur, quod tam ab incursionibus aliarum gentium, si primas huc commigrantes colonias excipias, diu fuerit immunis, quam Majores nostri commercia cum vicinis populis diu ignoraverint, quum ex propria gleba, quicquid ad victum & animalium pertineat, ea tempestate, qua necessitates non admodum multæ fuerunt, adsatim colligere potuerint. Unde etjam sequitur, usum nummorum, qui commerciorum sint nervi, serius apud Fennos nostros suisse introductum. Nihilo tamen minus constat, quod sequiori ævo ex visceribus terræ eruti sint nummi peregrinarum nationum, adeo ut in parœcia *Uskela* reperti sint nummi Arabici, quorum nonnulli in Bibliothecam Academiæ Aboënsis commigrarunt, ubi contra temporum hominumque injurias sollicite servantur. Horum quoque aliquam mentionem facit Cl. DIKMANNUS in *tractatu de nummis antiquis in Svetbia repertis*. Immo ante aliquot abhinc lustra in parœcia Tammela inventus est nummus Romanus, quem peculiari dissertatione sub præsidio b. m. Rev. Episc. & ProC. D. D. BRO-WALLII succincte exposuit b. m. Mag. HERM. CARLING. Dubium forte videri potest, quo facto Arabici Nummi in Arctoas pervenerint oras; sed cum ex annalibus nostris constet, quod gentis Hyperboreæ robora tam sub aliis Ducibus, quam in primis sub HWITSERKERO Sæc. II^X. & OLAVO

TRYGGVONIDE Sæc. XI. frequentes expeditiones in Græciam fecerint, milites præfidiarios Imperatorum Orientalium egerint, & stipendiorum loco magnas pecuniarum summas secum in Patriam reportaverint, plurimique horum per Finlandiam in Svethiam ac Norwegiam transferint, non tam mirandum, quod in quibusdam Patriæ dulcissimæ locis quædam nummorum specilegia subinde eruantur, sed potius, quod hæc pauca admodum sint in fervore, quo gentes tunc temporis distinebantur. Has autem manubias, ingruentibus vel hostibus vel aliis calamitatibus, terræ mandarunt, ut ipsas in futuros usus reservarent. Similiter milites ex Aquilone exciti facile impetrare potuerunt nummos Latinos; Romanorum nepotibus post divisum imperium in Græciam sese iterum iterumque conferentibus, & robora Gothica sibi devincire gestientibus. Quod denique ad indolem horum nummorum attinet, eandem rite exponere instituti nostri ratio, quæ brevitatem postulat, non permittit.

§. IV.

Propius nunc accedimus ad expositionem Nummorum describendorum, pauca prius præfati de occasione, qua tum inventi sunt, tum in nostram pervenerunt potestatem. Non multis autem Lectorem heic detinebimus, siquidem casu, qui cœcus licet, inventorum tamen solet esse fertilissimus & per inopina compendia homines ad maximarum rerum notitiam deducere, utramque sibi heic vindicet paginam. Nimirum,

mirum, dum Cel. PRÆSES ante aliquot annos amicum quendam salutaret, hic monstravit ei oblectationis gratia inter alia cimelia hos etiam nummos, quos, ut in memoriam sibi revocavit, rusticus quidam, cuius nomen non succurrebat, ex parœcia Nousis Nummis ipsi ut munusculum exigui pretii obtulerat. Erant autem nummi XII admodum, singulique tunc crassa & nigra ærugine adeo obducti, ut discerni nequaquam posset a rudi vulgo, an frusta quædam lapidea, vel aliud quid heic esset. Ipsa quidem figura magis rotunda erat, quam ut Dædalæ naturæ studio hæc prognata esse corpora quis sibi sibi perfrvaderet, præsertim quum, abrasis crassioribus scoriis, vestigia quædam industriæ humanæ statim comparerent. Narrabat insuper idem Rusticus, quod liberi ejus in ripa fluminis, quod parœciam modo dictam interfluit & quidem in confinio aquæ(a) lapillos teretiores voluptatis gratia colligentes, hæc frusta metallica hinc inde dispersa invenirent, domumque reportaverint. Quærenti autem amico de loco, ubi reperti essent hi nummi, respondit Rusticus, quod parum abesset a Sacello in honorem B. HENRICI, primi Fennorum Apostoli, exstructo. Suspiciabatur etiam massam quandam horum nummorum alicubi in ripa fuisse defossam, cuius tegumentum terrestre successu temporis ita diminutum, ut frusta hæc in apricum tandem prodierint, sed quod major eorum pars, tempore præsertim verno, glacie soluta, vehementia aquarum in imum fluminis alveum fuerit abrepta & inde dispersa.
 Plu-

Plura, quæ ad historiam inventionis horum nummorum pertinent, indagare, quantamcunque adhibuimus industriam, non potuimus.

(a) Memoria omnino dignum est, quod pleraque cimelia, ex auro vel argento confecta, fuerint reperta vel in ripis fluminum vel in aliis locis uliginosis, qua de re consulatur Cl. BJOERNERUS in tractatu *om Nordisk Hjelte-prydnad* p. 44. seq. Forte autem hoc ideo factum, tum ut melius occultarentur deposita, tum ut difficilius eruerentur, aqua locum effosæ terræ statim occupante.

§. V.

Ne autem fucum forte alicui faciamus, quasi nova prorsus hæc essent inventa, statim in limine erit significandum, quod numimi nostris similes in aliis Finlandæ locis & quidem in parœcia Uskela superiori seculo fuerint reperti. Quicquid vero de his notatu dignum censuit, breviter pro instituti ratione exposuit Cl. DIKMANNUS in suis observationibus *om de forna Svenskars och Göthers Penning-Räknings beskaffenhet*; Cujus ipsa verba, quæ observ. III. §. i. occurrunt, heic adduxisse non pigebit: *Dott. LOCCEMIUS uti sine Antiquit. berättar sig hafva sedt ett Engelskt Silfveröre, därpå stod utpräglat Ethelreds namn, Konungens i England, som uti Konung Olof Skötkonungs tid insände Christina Lärare hit i Riket och blef dåd vid år efter Christi börd 1017. Denne penning siger herörde Dotor vara funnen uti en bondes åker här i Sverige, Sedermera Engelskt, Ausburgiskt, Cölniskt, Regens-*
bur-

burgiskt med Grekiskt mynt är nu i detta år (1686) och Junii månad funnit i jorden vid Åbo Stad i U-skila Sochu och Salå by Saris heman, til et stort antal, särdeles Engelske Konungars Edelreds, Knuts, Edwards &c. Mynt, det man hos ofvanberörde Brenner får både se och låsa (a). På en Silspenning af Konung Edelreds står en mans hufvud och kringskrift: **EDELRED REX ANGLORUM.** På Konung Knuts: **KNUT REX ANGLOR.** På Konung Edwards: **EDPERD REX A.** An vero alibi etjam effossi sint similes nummi, nondum expiscari potuimus. Quæ autem quum ita sint, credat forte quispiam, nihil amplius nostræ industriae esse relictum. Sed bona verba quæsumus. Scilicet Cl. DIKMAN-NUS in verbis modo allatis nominat tantum, non explicat, nummos Anglicanos in Finlandia repertos, quum obiter indicet, quid in adversa nummorum parte legatur, non item, quid in aversa occurrat. Continues igitur, B. L. si commodum fuerit, inceptam lectionem, nec si horum cimeliorum cognitione deleteris, suscepti laboris Te poenitebit. Forte Tu etiam, quæ Tua est sagacitas, post nostrum specilegium, messem non contemnendam colliges.

(a) Cl. BRENNERUS in *Thesauro Nummorum Sueo-gothicorum* p. 266. Anno MDCLXXXVI mense Junio in Finlandia, juxta urbem Aboam in parœcia U-skila, prædio Salå & villa Saris, e terra forte erutus est insignis præscorum nummorum acervus. Nam ut postea ab aliis rescivi major fuit ac cogitabam, cum dicta mea prolegomena, in quibus etiam commemoratur, conscriberem.

§. VL.

Fas autem est, nummos ipsos, quorum copia nobis facta est, depromere atque Tuo B. L. conspectui nunc subjicere; quos equidem æri incisos Tibi exhiberemus, si tales sumtus facultates nostræ permetterent. Sunt autem plerique horum sæculis X & XI, ut ipse animadvertis, cusi.

NUM. I. In adversa parte cernitur Regis effigies, caput galeatum, sceptrum tricuspe dextra tenantis, cum inscriptione: EDELRED REX ANGLO. In aversæ partis medio intra orbem conspicitur Crux decussata, cuius quatuor angulis inscriptæ sunt quatuor litteræ C. R. V. X. Circa marginem legitur GODWINE MO. LUND. h. e. GODVINE MONETARIUS LONDINENSIS. Hujus ecclÿpum nobis exhibet Cl. HIKESIUS in suo *Thesau-ro* & est hic nummus eorum, quos sub Æthelrede cūsos, ipse delineandos curavit, XIX.

NUM. II. In adversa parte occurrit effigies Regis, sed caput fere totum est galea tectum cum amplissima crista. Epigraphæ hæc est: EDELRED REX ANGL. In aversa parte cernitur crux decussata, cuius angulis inscriptæ fuerunt litteræ vel figuræ, jam attritæ, cum epigraphæ: MON. NUN --- ON. CENT. Quæ vocabula, nisi fallimur, hoc sibi volunt: MONETARIUS NUN (reliquas litteras, utpote abrafas, non adsequimur) ON (de) CENT (Cent-varu-byrig) hodie Canterbury. Huic nummo ex asse similem inveni neminem ex iis, quos depromxit HIKESIUS. Pars adversa similis

est

est nummi Æthelredis, sed ab omnibus discrepat pars
aversa.

NUM. III. In adversa parte cernitur Regis ef-
figies collo tenus. Caput diadematæ est cinctum
& dextra monstrat sceptrum tricuspe, cum Epi-
graphe: CNUT REX ANGL. In averfa autem
cernitur crux decussata, in cujus angulis occur-
runt quatuor orbes circulares lineis tangentibus im-
positi, cum inscriptione: GODER. MON. LUND.
h. e. GODERICUS MONETARIUS LONDI-
NENSIS. Hic nummus ab HIKESTIO non est deli-
neatus, nec descriptus.

NUM. IV. In adversa parte occurrit effigies Re-
gis galea cincta; pars quoque pectoris, quæ pro-
minet, est cataphracta. Sceptrum liliiforme dextra
tenet cum epigraphe: CNUT REX. In averfa par-
te cernitur intra circulum limbo concentricum, crux
decussata cum inscriptione LIFIHL ON LINCOL.
h. e. LIFIHL ON (de) LINCOL (Lincolnia.) An
hic LIFIHL vel Monetarius vel quidam ex Magna-
tibus fuerit, aliis dispiciendum relinquimus. Ceterum
huic nummo præcise non respondet quisquam eo-
rum, qui apud HIKESTIUM occurrunt, sub CA-
NUTO Rege cusi.

NUM. V. In adversa parte cernitur Regis ca-
put, corona cinctum, sceptrum, cuius apex cruci-
formis, dextra tenet, cum inscriptione: HENRI-
CUS REX. In averfa autem est circulus limbo
nummi concentricus & in hac zona legitur EDWIN.
MON. (quæ tamen ultima verba sunt paullo obfe-
lio-

riora.) Per circulum transit lata fascia, cui inscriptæ litteræ BRVN. Senus igitur hic esse nobis videtur: EDWIN BRUN. MONETARIUS. Pertinet, ut opinamur, hie nummus ad Angliæ Regem HENRICUM I, qui saeculo XII vixit, cognominatusque fuit *Le Beau Clerc.*

NUM. VI. In adversa parte conspicitur fertum contortum, limbo nummi concentricum, intra quod occurrit crux decussata, in cujus angulis quatuor comparent scuta cum epigraphe: PETRUS REX. In aversa parte habetur similiter positum fertum, simplex tamen non contortum cum cruce & scutis. Epigraphe est paullo obscurior, quippe ferme deleta, at, nisi fallimur, haec est: P. ARAGONIÆ h. e. Princeps Aragoniæ. Certum enim est, hunc nummum esse Hispanicum & forte Regis PETRI V, qui insigni Aragonico primus intulit quatuor scuta, superatis quatuor Maurorum Régibus.

NUM. VII. In adversa parte cernitur effigies Regis coronata cum variis figuris, quæ an litteræ sint vel alia ornamenta ego non dixerim. In aversa parte occurunt HARAL fatis distincte. Quid autem fibi velint V. C. V. S. F. D. S. ego ne conjectando quidem adsequi possum. In medio cernuntur duo brachia decussata, in quorum angulis comparent duo orbes, unum scutum, & tres globuli. Ceteri, quos possideo, nummi ex Anglia forte hoc advehti, lectu adhuc sunt difficiliores, quare ipsorum commemoratiorem silentio præterire nunc cogor.

§. VII.

Descriptioni nummorum memoratorum adjunxiisse juvabit quedam porismata in majorem eorum illustrationem. I:o Quamvis igitur ars cudendi monetas longe ante Christianismum receptum per Europam invaluerit; consuetudo tamen imagines Regum & Principum eisdem imprimendi in regnis præsertim septentrionalibus non ultra Sæculum IX est derivanda. In nummis enim antiquis Anglicanis, quos ad nostram memoriam transmisit HIKE-SIUS, ALFREDI nummi sunt primi, in quibus Regis imago conspicitur. Ex aliis terris in Svetiam serius pervenit idem artificium, siquidem ante Regem ERICUM VICTORIOSUM vix invenitur nummus Sueticus, imagine Regis insignitus. Tales nobis exhibet PERINGSKIÖLD in *libro Genealogic.* p. 34 & 35. quos tamen Cl. BRENNERUS, qua de causa nescio, prorsus omisit. In OLAVI SKOTT-KONUNGI autem nummis semper fere in adversa parte cernitur Regis imago. Si autem JACOBÆO in *Museo Regio* p. 113. fidem, uti par est, habeamus, primus Daniæ Regum, cuius icon nummis exprimitur, fuit CANUTUS MAGNUS, qui sæculo XI floruit, adeoque hæc ars longe prius apud Suecos, quam apud Danos invaluit; quippe qui demum post expeditiones Anglicanas ipsam introduxisse videntur. II:o Licet figura crucis, vel si placet Malleiformis jam ante introductum Christianismum in Regum Principumque insignibus fuerit expressa; attamen post receptam fidem Christianam, figura Cru-

cis in memoriam Crucifixi Salvatoris, tam in nummis, quam in aliis passim ornamentis fuit adhibita; additis etiam ut in Nummo I signi litteris. Hoc et jam signo Principes Christiani a Gentilibus distingui voluerunt, quare in aversa vetustissimorum nummorum parte Crux plerumque conspicitur. III:o Sic ut Reges Hyperborei Poëtas olim, rerum ab ipsis gestarum præcones tali dignarentur honore, ut ipsos in aulam reciperent, & in intimam familiaritatem admitterent; ita ex vetustis nummis discimus, quod Reges Monetariis suis plerumque permiserint nomen eidem monetæ imprimere, in cujus adversa parte effigies Regis rutilabat, quo sic utriusque nomen immortalitatem consequeretur. IV:o Quamvis vix aurora quædam litterarum tempore, quo in §. antecedenti memorati nummi fuerint eusi, per Europam sit exorta, licet etjam litteræ Anglo-Saxonice Latialibus hinc inde sint intermixtæ, attamen hi nummi & qua Litterarum simplicitatem, & qua ipsam cælaturam elegantiores sunt, quam quos cudendos postmodum curavit malefana Monachorum industria. Quale fatum in aliis etjam terris experta fuit ars monetaria. In Græcia enim & in Asia, regnante ALEXANDRO M. hanc artem egregie excultam fuisse, sequenti autem ævo neglectam, quin & depravatam fuisse, passim testantur Annales. Pari ratione, dum imperium Romanum sub AUGUSTO floruit, ars quoque monetaria in auro, in argento, & ære quasi jactabunda lusit. Quare HANTHALERUS (a): *Tu, inquit, five aureos.*

five

sive argenteos, sive aeneos, sive magni, sive medii, sive parvi & insimi moduli Nummos unius AUGUSTI, Latinos saltem, arripias, faciem intueberis, ejusque lineas omnes sibi semper aequales, inque tanta magnitudinis diversitate in nullo fere ab invicem exerrantes, maxime florente imperio: quod pereximum sane & aeternis dignum praconis artis Monetariæ Romance est decus. V:o Denique ex hisce Nummis Anglicanis, si conferantur cum Regum Svio-Gothicorum monetis eodem aeo cufis, discimus, quam arctum inter OLAVUM SKOTTKONUNG & AMUNDUM, nec non ÆTHELREDUM, CANUTUM, ceterosque Angliæ Reges exsisterit amicitiae vinculum, & quam frequens inter utramque gentem olim etjam intercesserit commercium. Nam uti Æthelredi nummos cudit GODVINE, Monetarius Londinensis; ita quoque alias GODVINE, Monetarius Sigtunensis, cudit plerosque nummos OLAVI SKOTTKONUNGI. In aversa enim parte nummorum utriusque Regis occurrit nomen Monetarii cum Cruce. Litteræ utrorumque Latiales sunt, sed Anglo-Saxonico more ductæ. Ad magnitudinem quod attinet, eadem prope modum est, nisi quod nostratum nummi Anglicis aliquanto sint superiores, sicuti argute observat Cl. KEDERUS (b).

(a) In Exercitat. de nummis veter. Dial. L. II. (b)
In Tract. de Nummis diversis.

§. VIII.

Quæri hac occasione com mode potest, quo fa-

to

to nummi hi Anglicani in Finlandiam nostram per-
venerint? Quam quæstionem, quantum per monu-
mentorum inopiam licet, resolvere conabimur. Quum
igitur nummi memorati haud procul a loco, ubi Sa-
cellum B. HENRICO, primo Fennorum Apostolo,
quondam dicatum, sint reperti, verisimile admodum
est, quod hic Praeful, qui ex Anglia in Svetiam,
ut Christiana Sacra promoveret, accefferat & post-
modum ERICO S. Svetiae Regi persvaferat, ut
Fenos, densis gentilisini tenebris adhuc involutos,
ferro & igne, ut truculenta tunc erant sacerdotum
ingenia, ad Christianam Religionem converteret,
comitemque cruciatæ hujus expeditionis fese præ-
beret, hos nummos secum in nostras oras transve-
xerit, iisdem usurus tum ad necessarios vitæ susten-
tandæ sumtus, tum ad dignitatem muneric, quod a
Rege proximum tenebat, tuendam. Quum vero,
postquam ERICUS exercitum suum in Suetiam
reduxisset, HENRICUS per Finlandiæ loca vagare-
tur, Fenosque ob cruentam conversionem sibi pa-
rum propensos animadverteret, probabile est, quod
thesaurum suum, quem nec secum gestare nec a
liorum sublestæ fidei committere potuit, defoderit in
ripa fluminis supra memorati; præfertim quum con-
jicere liceat, quod domicilium in ea parœcia habue-
rit, in qua facellum ipsi sequenti tempore constituit
posteritas (a). Sed circa nostram opinionem dubi-
um moveri potest, eur non Sveticos potius, quam
Anglicanos nummos in Finlandiam secum transve-
xerit Episcopus hic Upsaliensis. Quocirca observa-
mus,

mus, quod HENRICUS An. 1152 circiter in Suethiam pervenerit & paullo post in Finlandiam sese contulerit, ubi scil. An. 1157 occisus fuit; ideoque ex Suevia brevi isto tempore tantam pecuniae summam quantam opus, quod meditabatur, postulabat, colligere non potuerit, quamobrem patrimonium ad rem adeo sacram, ut opinabatur, promovendum adhibere vix dubitavit. Forte etiam per crebriora Anglorum commercia factum est, ut major copia nummorum Anglicorum, quam Suethicorum in arcto a plaga tunc fuerit. Adde denique, quod quum nummi Anglicani a Gothicis ejusdem ævi parum differant, Fenni quoque in ista temporum barbarie æquale pretium utrisque statuisse videantur.

(a) Exhibit quidem Cl. BRENNERUS in *sui Thesauri Tab. XII. numnum*, quem in memoriam B. HENRICI cusum fuisse, admodum credit. In parte adversa occurrit scutum, intra quod cernitur Insigne Regni Suethici, tres scil. Coronæ, cum Epigraphe: SCS. HEINRICHUS E. B ut habet BRENNERUS, quæ ultimæ literæ E. B. ex ejus opinione significant Episcopum Britannum. In averfa autem parte cernitur A coronatum cum inscriptione. MONETA AROSIENS. Enimvero quantumvis arguta sit hæc conjectura, tardiores tamen nos saltem sumus, quam ut eidem album addere calculum queamus. Licet enim non diffiteamur, Episcoporum imagines in antiquis subinde nummis occurrere, vix tamen usualibus tales icones fuerunt impressæ, nisi hi Episcopi simul Principes cum sæculari potestate fuerint. In nummo autem memorato imago B. HENRICI non comparet. 210 Concipere non valemus, quare insigne Suethicum nomini HENRICI, si heic Episcopus Upsaliensis ejus-

ejusdem nominis indigitetur, fuerit subjectum, praesertim quum S. Henricus Regni Suethici Patronus non sit habitus. 3:0 Si E. B. significant Episcopum Britannum, manifesto falsa est haec inscriptio; quum Episcopus Upsaliensis tantum fuerit, non Aboensis, nedum Britannus. 4:0 A coronatum non est ejus generis, quo *Aboa* designari solet, sed Arosia, nam si probe inspiciatur, non est simplex A sed AR. Quae cum ita sint, quumque insuper nummus hic a peregrino artifice sit confectus, quod Orthographia nominis HEINRICHI luculenter indicat, immo quum HERICUS & HERIGARIUS saepe pro ERICO ponantur, vid, BRENNERI *Thesaur.* p. 8. nos, si quis conjecturæ adhuc sit locus, existimamus inscriptionem allatam æquivalere ordinariæ S. ERICUS, E Monachali pro S & B pro R ob exiguum characterum differentiam positis. In aversa quoque parte potius legendum est *Moneta Arosiensis*, quod tam A coronatum, quam ipsi adjunctum R perspicue indicant. Addo denique quod in alio huic simili nummo legerit BRENNERUS Aboensis, quod Aboensis esse putat, nos vero Arosiensis. Sed haec ipsa ἡστὸν monuisse sufficiat.

§. IX.

Forte autem sibi aliisque persuadeat quispiam, tam hos quam alios nummos Anglicanos per frequentia inter Svecos & Britannos commercia in Suethiam primum commigrasse, tantumque invalusisse, ut ERICUS Sanctus ex Finlandia discedens, haud exiguum nummorum Anglicorum summam B. HENRICO ad opus conversionis Fennorum strenue peragendum relinquere potuerit. Immo nonnulli autumant, Suethicos & Anglicanos nummos hac ætate pari passu in Patria nostra ambulasse.

laſſe. Quæ hanc confirmant opinionem duo potissimum ſunt documenta. Primo enim in vetere Lege Dalekarlica Tit. Manshelg §. 26. mentio fit *Viri Anglicani (Angſkir-Man)* hujusque immunitatum, dum in Suethicis oris commercia vel officia exerceceret. Deinde Mag. OLAVUS PETRI in ſuo Chronico perhibet, quod vetuftas litteras & monumenta vidiffet, in quibus mentio fit *Sterlingæ*, quam proinde in commerceis Suethicis invaluiffe existimat. Arguta omnino haec ipfa ſunt, ſed quæ circulos a nobis in §. antecedente poſitos non turbant. Quamvis igitur non negemus, crebra olim inter utramque modo memoratam gentem interceſſiffe commercia, demus etiam, quod, testibus Annalibus, mercatorum Anglicorum naves ad Finlandiæ littora ſubinde appulerint, tota tamen commerciorum ratio permutatione mercium olim conſtituiſſe videtur. Quod ſpeciatim autem allata testimonia concernebit, prior locus respicit ſecuritatem Anglorum & Danorum in Patria noſtra, qua demumcunque de cauſa commorantium. Illorum mentio habetur in ſola lege Dalekarlica, propterea, quod noſtri uterentur ministerio & industria Anglorum in colendis metallifodinis in iſta Provincia obviis. Deinde non ignoramus, quod dotes Principum Regiarum ex Anglia aëſtimatæ fuerint juxta libras Sterlingicas, ſed, quum haec non ſint nummi species, ſed nummos computandi ratio, ſequiori ævo in gratiam commerciorum introducta, facile patet, quod nullum hinc formari queat argu-

mentum ad probandum, quod nummi Anglicani per Suethiam fuerint usuales. Cujus opinionis probabilitas inde quoque imminuitur, quod in Suechia parcius reperiantur nummi Anglicani quam in Finladia, quamvis apud omnes in confesso sit, quod Angli frequentia cum Suecis, cum Fennis autem exigua & nulla fere olim exercuerint commercia. Adeoque alio & quidem extraordinario modo, quem §. antecedente exposuimus, in Finlandiam nostram pervenerunt nummi supra momorati.

§. X.

Dispiciendum etjam est, quem proxime valorem habuerit thesaurus a B. HENRICO, inter extrema quævis vitam trahente, in paroecia Nousensi defossus, si comparationem instituamus, inter rerum pretia, quæ olim obtinuerunt & nunc vigent. Ambigua profecto obyeniunt omnia, tentabimus vero, quoisque in problematis hujus resolutione progredi liceat. Quocirca statim observamus, quod nummi Anglicani modo descripti ex argento ferme puro (15 lōdigt) constent & antiquis *oris*, uti dicebantur, æquivaleant. Suppono ulterius urnam nummis ejusdem generis repletam atque in ripa fluminis Nousensis defossam continuisse bis mille circiter tales nummos. Nos quidem adhuc fugit, quænam rerum pretia saeculis X & XI fuerint, at ex Anna libus nostris discimus, qualia eadem saecul. XIII. fuerint: quæ quamvis ducentorum annorum intervallo aliquantum forte increverint, ponimus tamen eadema

eadem parum fuisse mutata. Quum igitur equus melioris notæ tunc venderetur VI oris circiter & taurus IV oris, ut alia reticeamus; talis autem equus nostro ævo sexaginta Thaleris imperialibus circiter constaret; colligere licet, quod pro una ora antiquissimis temporibus, dum nimio laborabant pecuniarum defectu, tantum sibi comparare potuerint Majores, quantum nostro ævo postulat summa decem thalerorum Imperialium. Adeoque his admissis, thesaurus B. HENRICI aequivalebat 20000 thaleris Imperialibus circiter; quo subfido non solum ædes sacras tunc exstruere, sed alias quoque res præclaras efficere potuit.

Accipe nunc B. L. qualecunque hoc ingenii atque industriæ nostræ specimen; & quæ a nobis allata sunt, meliorem in partem interpreteris. Conati equidem fuimus ad veritatis amissim nostra cogitata exigere & ad rationis trutinam expendere; sed sicubi forte speciosa, quod facile fieri potuit, se nobis exhibuerunt ut vera, qualecunque admissum errorem in posterum libenter corrigere, rectioraque complecti, amice quidem admoniti, haud unquam gravabimur.

S. D. G.

TIL HERR AUCTOREN.

Min Vårdaste Cousin, jag ser Í vägen op,
På Pindi högd at gå, där vett och lärdom prålar,
En åsyn, som mitt bröst med glädje-eld bestrålar,
Ty Edra muntra steg mig gifva önskadt hopp.

Vår Slägtskap drifver mig at håri taga del,
Vår vänskap finner här et åmne sig at visa,
Ja, hvilken skulle ej Er fåll och lycklig prisa,
Då genom vett och dygd Í segren öfver fel.

Nu lycka til at qwickt framhinna til Ert mål,
At få hvad Vänner, Slägt, Föräldrar, alla önska,
At se en lager sidst, på Eder hjessa grönска,
Och under sinnets lugn få dricka lyckans skål.

C. W. HUFVUDSKIÖLD.